

**HELENE
KRÖLLER-MÜLLER
FONDS**

Stichting Helene Kröller-Müller Fonds

Jaarrapport 2018

M MAZARS

- 2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Bestuursverslag	2
Jaarrekening	
Balans per 31 december	10
Staat van baten en lasten	11
Toelichting bij de Jaarrekening 2018	12
Overige gegevens	22
Bijlagen: aankoopondersteuning	26

M MAZARS

- 2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaardeerd
voor identificatiedoeleinden

Bestuursverslag Stichting Helene Kröller-Müller Fonds 2018

Inleiding

De Stichting Helene Kröller-Müller Fonds is op 12 juli 2013 opgericht, met als doel het verlenen van materiële steun aan het Kröller-Müller Museum. De Stichting werft fondsen, in eerste instantie bij vermogende particulieren (Gulden, Zilveren en Bronzen boekers genoemd, afhankelijk van de hoogte van hun bijdrage*) en in tweede instantie bij bedrijven (projectpartners). De Stichting heeft drie bestedingsdoelen: tentoonstellingen, restauratie en educatie. De Stichting wordt in zijn wervingsactiviteiten bijgestaan door de initiatiefnemers, actrice Johanna ter Steege en politicus Alexander Pechtold, de founding partner ABN AMRO en de leden van het comité van aanbeveling. De Stichting is aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Sinds de fusie met de Stichting Kröller-Müller Fonds op 15 september 2015 beheert de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds de gelden die het museum ontvangt van de BankGiro Loterij en die bedoeld zijn voor kunstaankopen. Het museum krijgt deze gelden op grond van een overeenkomst tussen het Rijksmuseum, het Kröller-Müller Museum, het Mauritshuis, het Van Gogh Museum en de BankGiro Loterij, waarbij deze vier musea via het Rijksmuseum jaarlijks een bedrag ontvangen dat zij 'uitsluitend [zullen] besteden voor het doen van kunstaankopen'. Per 1 januari 2019 is deze overeenkomst voor vijf jaar verlengd, tot eind 2023.

Sinds begin 2012 mag 25% van de bijdrage van de BankGiro Loterij worden ingezet voor 'ontsluiting van de collectie in combinatie met een informerende functie voor een breed publiek'. Deze 25% -regeling is gemaximeerd tot een bedrag van € 150.000.

*De terminologie is ontleend aan Helene Kröller-Müller, die rond de opening van het Kröller-Müller een gezelschap van Gulden boekers oprichtte ter ondersteuning van het museum.

Het museum in 2018

In 2018 ontvangt het Kröller-Müller Museum 397.312 bezoekers in Otterlo. De prognose van de bezoekersaantallen (350.000) wordt hiermee ruimschoots gehaald. Na het recordjaar in 2014 met bijna 392.000 bezoekers sluit het museum het jaar 2018 af met het hoogste aantal bezoeken in Otterlo sinds 2003 (150ste geboortedag Vincent van Gogh). Het aandeel Museumkaarthouders komt met 98.504 uit op 24,8% van het totaalbezoek.

Ook buitenshuis trekt het museum veel publiek en een half miljoen bezoekers meer dan in 2017. Met tentoonstellingen in Margate, Sapporo, Tokyo, Kyoto, Vicenza en Kopenhagen bereikt het museum in 2018 maar liefst 2 miljoen bezoekers. Hiermee komen in totaal bijna 2,5 miljoen mensen fysiek in aanraking met de collectie van het Kröller-Müller Museum.

Niet minder belangrijk is het ambitieuze en inhoudelijk rijke tentoonstellingsprogramma dat is gerealiseerd, waarin het hele spectrum van het museum aan bod komt, van de late negentiende eeuw met *Odilon Redon. La littérature et la musique* tot het heden, met de nieuwe experimentele reeks *Vestibulum*.

Na *Redon* is het tweede omvangrijke tentoonstellingsproject *Als kunst je lief is*. In deze tentoonstelling, die samen met de Vereniging Rembrandt wordt georganiseerd, zijn eenmalig ruim tachtig topwerken uit veertig Nederlandse musea bijeengebracht die de afgelopen tien jaar mede met steun van de Vereniging zijn verworven. Met de tentoonstelling wordt het belang van het Nederlandse openbare kunstbezit onderstreept.

M **MAZARS**

- 2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Activiteiten van het Helene Kröller-Müller Fonds

In 2018 organiseert het Helene Kröller-Müller Fonds negen bijeenkomsten. Traditiegetrouw wordt op 11 februari de geboortedag van Helene Kröller-Müller gevierd. Elk jaar organiseert het Helene Kröller-Müller Fonds op deze dag een bijeenkomst rond een speciaal thema. In 2018 vindt de lancering van *De Tijdlijn* plaats door Hans Goedkoop, presentator van *Andere Tijden*.

Op 11 februari lanceert het Helene Kröller-Müller Fonds ook de campagne *Help Jardin d'email*. Donateurs kunnen de restauratie van het werk steunen door een of meer vlakken van tien vierkante meter van het 600 m² grote kunstwerk te adopteren à € 5.000 door een eenmalige of periodieke schenking. De donateurs worden automatisch bronzen boeker van het Helene Kröller-Müller Fonds. Eind december zijn 27 vlakken, bijna de helft, geadopteerd, waarmee de teller op € 135.000 staat.

Op 5 april vindt een kijkje plaats bij de restauratie van *Boerderij in Duivendrecht bij avond* van Piet Mondriaan.

In april maakte een gezelschap van Zilveren en Gulden boekers een vierdaagse reis naar Toscane. Hoofddoel is een bezoek aan de collectie van moderne en hedendaagse kunst, bijeengebracht door Giuliano Gori op het landgoed van Fattoria di Celle bij Pistoia.

Eveneens in april organiseert het Fonds een rondleiding door het nieuwe depot voor een aantal Gulden boekers.

Op 1 juni organiseert het Fonds een exclusieve voorbezichtiging van *Odilon Redon. La littérature et la musique*. Boekers krijgen een inleiding op de tentoonstelling en een persoonlijke rondleiding door Lisette Pelsers en gastconservator Cornelia Homburg.

Op 28 september krijgen de boekers, na een inleiding door samensteller Peter Hecht, als eerste de gelegenheid om de tentoonstelling *Als kunst je lief is* te bezoeken.

Op 15 oktober vindt in EYE Filmmuseum de presentatie plaats van *Gardens of Wonder* de Engelse versie van het boek *Tuinen van Verwondering* van Ernst Veer.

Op 14 en 15 december organiseert het Helene Kröller-Müller Fonds voor de boekers die tien vierkante meter (of meer) van *Jardin d'email* adopteren, een 'hard hat tour' in de werktent die over het gehele werk is geplaatst. Tijdens de bijeenkomst wordt het 3D-schaalmodel met certificaat als 'bewijs van eigendom' aan de boekers overhandigd.

Boekers Helene Kröller-Müller Fonds

Boekersoverzicht	totaal	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Brons <i>Jardin d'email</i>	17	17	0	0	0	0	0
Brons	44	5	3	3	6	18	9
Zilver	13	0	1	2	3	5	2
Gulden	17	1	2	3	3	7	1
Platina	3	1	0	0	1	1	0

M MAZARS

- 2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaarmerkt

voor identificatiedoeleinden

In 2018 ontvangt het Fonds toezeggingen van in totaal € 435.000. Hiervan is € 150.500 ontvangen in het lopende boekjaar. Van deze toegezegde periodieke giften is € 385.000 bestemd voor specifieke projecten.

€ 135.000 is geormerkt als bijdrage voor *Jardin d'email*, als resultaat van de campagne *Help Jardin d'email*.

€ 250.000 is geormerkt voor het opnieuw te realiseren werk *Rocky Lumps* van Tom Claassen. Naast de bijdragen van boekers heeft het museum een aantal eenmalige schenkingen ontvangen met een totaalbedrag van € 5.808.

Bijdragen uit het Fonds

In 2018 worden door het bestuur van Helene Kröller-Müller Fonds de volgende aanvragen gehonoreerd:

Een bijdrage van € 115.000 aan de tentoonstelling *Odilon Redon. La littérature et la musique*. Hiervan is in 2018 € 15.000 bijgedragen door projectpartner Hof Hoorneman Bankiers, een bedrag van € 100.000 is al in 2017 toegezegd.

Een bijdrage van € 10.000 aan de restauratie van het schilderij: *Boerderij in Duivendrecht bij avond* van Piet Mondriaan. Hierbij gaat het om een geormerkte bijdrage van Autohaas.

Een bijdrage van € 25.000 voor de permanente presentatie van de 'vergeten' tegelcollectie van Helene Kröller-Müller in het Nederlands Tegelmuseum in Otterlo. Deze tegelcollectie wordt in langdurige bruikleen gegeven door het Kröller-Müller Museum. Hiermee krijgt het museum de gelegenheid om een collectie-onderdeel dat anders niet wordt getoond toegankelijk te maken voor het publiek.

Een bijdrage van € 87.000 aan de restauratie van *Jardin d'email*. Dit is het gedeelte uit de totale opbrengst 2018 van de campagne *Help Jardin d'email* dat in 2018 feitelijk is ontvangen.

Een bijdrage van € 50.000 aan het opnieuw te realiseren werk *Rocky Lumps* van Tom Claassen. Dit is het gedeelte uit de toezegging van € 250.000 dat in 2018 feitelijk is ontvangen.

Een bijdrage van € 60.000 aan de tentoonstelling *Het begin van een nieuwe wereld. De ontwikkeling van de moderne beeldhouwkunst* in 2019. De tentoonstelling laat de ontwikkeling van de moderne sculptuur zien, naar aanleiding van het verzamelbeleid van Bram Hammacher, directeur van het Kröller-Müller van 1948 tot 1963.

Aankopen, ondersteund met gelden van de BankGiro Loterij

Alexander Archipenko, *Geometrisch beeld*, 1914, gips, verf en vernis, 52 × 11,2 × 12,3 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.099, voor een bedrag van € 163.348.

James Lee Byars, *The path of luck*, 1992, blauw Afrikaans granite, Ø 12,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.105, voor een bedrag van € 137.882.

George Minne, *De geknielde van de fontein*, 1898, marmer, 79,5 × 17,4 × 37, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.100, voor een bedrag van € 163.348.

Odilon Redon, *Tête de Persée*, circa 1875, olieverf op doek, 54,7 × 45,7 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.103, voor een bedrag van € 540.000.

MAZARS

- 2 JULI 2019 6

Mazars N.V.
Gewaardeerd
voor identificatiedoeleinden

Marien Schouten, *Green Room / Vault*, 2016, keramiek, staal en glas, 100 x 85 x 95 cm (kop), 500 x 300 cm (glaswand), geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.104, voor een bedrag van € 45.000.

Organisatie

Het Helene Kröller-Müller Fonds wordt bestuurd door een onbezoldigd bestuur. De bestuursleden ontvangen uitsluitend vacatiegelden. De leden worden benoemd voor een periode van maximaal vier jaar en kunnen één maal herbenoemd worden. Benoeming gebeurt door het bestuur, de Stichting Kröller-Müller Museum heeft het recht om twee bestuursleden te benoemen. Er is geen directie en toezichthoudend orgaan. Er zijn geen vrijwilligers. De fondsenwerving wordt verzorgd door de fondsmanager Lies Boelrijk (Marketing & business development Kröller-Müller Museum), ondersteund door assistent fondsmanager Daniëlle van Stralen. De kosten hiervan worden gedragen door het Kröller-Müller Museum. De financiële administratie wordt verzorgd door de afdeling financiële zaken van het Kröller-Müller Museum.

Financieel

Renterisico's

De Stichting Helene Kröller-Müller Fonds heeft geen kredietfaciliteit en derhalve is het kredietrisico zeer beperkt. De renterisico's zijn toegenomen als gevolg van de lage rentestanden als vergoeding op deposito's. Er worden geen gelden belegd.

Valutarisico's

De Stichting Helene Kröller-Müller Fonds heeft geen valutarisico, de ondersteuning aan de Stichting Kröller-Müller Museum worden uitsluitend in euro's toegezegd.

Liquiditeits- en kasstroomrisico's

De beschikbare liquiditeiten worden ondergebracht bij banken met tenminste een A+ rating.

Operationeel

Na de inkomsten die voortvloeien uit het contract met de BankGiro Loterij (80,2%) vormen de inkomsten uit het werven van boekers (19,8%) de belangrijkste component van de opbrengsten van het fonds. De inkomsten uit het werven van boekers fluctueren en zijn afhankelijk van het succes van de wervingsacties. Indien deze inkomsten in enig jaar achterblijven kan een beroep gedaan worden op de Bestemmingsreserve, voor zover deze daarvoor kan worden aangewend. De kosten worden zo laag mogelijk gehouden waarbij een bovengrens van 10% van de ingelegde boekersgelden wordt nagestreefd. Op basis van bovenstaande risicoanalyse is er voor de Stichting geen aanleiding om een continuïteitsreserve te vormen.

Resultaat

In 2018 ontvangt het fonds een bijdrage van € 1.037.439 van de BankGiro Loterij. De besteding aan de doelstelling bedraagt in 2018 € 1.049.578. Ter verevening is een bedrag van € 12.139 ten laste gebracht van het Bestemmingsfonds Kröller-Müller Museum. Het contract met de BankGiro Loterij loopt tot ultimo 2023.

Verder bedragen de boekersbijdragen in 2018 € 257.808. Er wordt voor een bedrag van € 247.000 toegezegd aan diverse projecten van het Kröller-Müller Museum.

 MAZARS

- 2 JULI 2019 7

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Ultimo 2018 wordt een bedrag van €4.284 als resultaatbestemming onttrokken aan de Bestemmingsreserve Kröller-Müller Museum.
 Operationele kosten bedragen in 2018 € 16.670 (6,51 % van ingelegde boekersgelden).

Financiële ratio's

	2015	2016	2017	2018
Current ratio vlottende activa / kortlopende schulden	267%	140%	494%	258%
Solvabiliteit eigen vermogen / totaal passiva	62%	28%	21%	18%
totaal besteding doelstellingen / totaal baten	104%	139%	31%	101%
kosten fondsenwerving / baten eigen fondsenwerving	5,24%	2,78%	1,36%	3,42%

Toekomstperspectief

Voor 2019 heeft de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds een bijdrage van de BankGiro Loterij begroot van € 1.000.000. Naar verwachting zal 75 % van deze bijdrage in het boekjaar besteed worden. Als opbrengst van boekersgelden is € 134.500 begroot. Naar verwachting zal dit bedrag geheel worden besteed. De onbestede bijdrage van de BankGiro Loterij wordt gedoteerd aan het Bestemmingsfonds Kröller-Müller Museum, de onbestede boekersgelden worden gedoteerd aan de Bestemmingsreserve Kröller-Müller Museum. De operationele kosten zijn voor het jaar 2019 begroot op € 15.000.

Bestuur Helene Kröller-Müller Fonds

- Willem Bijleveld, oud-directeur / bestuurder Nederlands Openluchtmuseum, Arnhem (voorzitter)
- Marjan Goslings, senior raadsheer in het Gerechtshof, Amsterdam (tot 01 02 2018)
- Irene Hübner, wetenschappelijk adviseur / gastconservator Afrikaanse kunst Museum für Völkerkunde, Hamburg en inhoudelijk adviseur Stichting Stil Verleden
- Walter Jansen, oud-notaris bij Dirkzwager, Arnhem
- Lucie Musterd, zelfstandig adviseur Musterd Organisatie Advies, Bilthoven
- Lisette Pelsers, directeur / bestuurder Kröller-Müller Museum, Otterlo
- Michiel van Wijk, hoofd Bedrijfsbureau Kröller-Müller Museum, Otterlo (penningmeester en secretaris)

Nevenfuncties van de bestuursleden van de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds

Willem Bijleveld

- voorzitter Raad van Toezicht Stichting Continuïteit Omniversum
- voorzitter Veluwe Alliantie
- penningmeester Stichting VSB Poëzieprijs
- lid Raad van Toezicht RBT-KAN
- lid Raad van Toezicht Koninklijke Stichting Defensiemusea

M MAZARS

- 2 JULI 2019 8

Mazars N.V.
 Gewaarmerkt
 voor identificatiedoeleinden

- lid Bestuur Libris Geschiedenisprijs
- lid Raad van Advies CASA
- lid Raad van Advies Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen

Marjan Goslings

- lid van de Adviescommissie Ongeschiktheidsontslag Rechtelijke Ambtenaren
- raadsheer-plaatsvervanger in het Gerechtshof Amsterdam
- voorzitter van de Klachtencommissie Ongewenst Gedrag van de Hogeschool van Amsterdam
- bestuurslid Stichting Trillende Lucht
- vice-voorzitter van de Toetsingscommissie Beschermwaardigheid (ingesteld door het Museumregister)

Irene Hübner

- 'peer-reviewer' voor FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, Brussel)
- lid wetenschappelijke adviesgroep Museum für Völkerkunde, Hamburg

Walter Jansen

- voorzitter Stichting Beheer Het Schild
- voorzitter Stichting Vrienden van Insula Dei en Huize Kohlmann
- voorzitter Stichting Financiering Dirkwager
- bestuurslid Stichting Holland Stellenbosch Medical Foundation
- lid Bezwaarcommissie Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie
- bestuurslid Stichting Pensioenfonds Notariaat

Lucie Musterd

- voorzitter Raad van Toezicht Lister, Utrecht
- voorzitter Raad van Toezicht Youké Sterke Jeugd, Zeist
- vice-voorzitter Raad van Toezicht InteraktContour, Nunspeet
- lid Raad van Toezicht Kunst Centraal, Bunnik
- voorzitter Adviescommissies Ccultuur van de Provincies Gelderland en Overijssel

Lisette Pelsers

- voorzitter Adviescommissie Beeldende Kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds, Amsterdam
- lid Ethische Codecommissie voor Musea, Amsterdam
- lid Raad van Advies Certificatiecommissie post-initiële opleiding tot restaurator, Universiteit Amsterdam
- lid Raad van Advies Dordrechts Museum
- voorzitter Fentener Van Vlissingen Fonds, Utrecht
- voorzitter Stichting Van Eelen-Weeber, Laren

Michiel Wijk

- lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Gigant, Apeldoorn

Ambassadeurs Helene Kröller-Müller Fonds

De initiatiefnemers (Alexander Pechtold en Johanna ter Steege) worden gesteund door de volgende ambassadeurs:

- Martijn Sanders, verzamelaar, voormalig directeur Koninklijk Concertgebouw Amsterdam, nu onder andere voorzitter Holland Festival en Vereniging Rembrandt (honorair voorzitter)
- Victor Doorn, voormalig directeur Koninklijke Wegener N.V.

M A Z A R S

- 2 JULI 2019

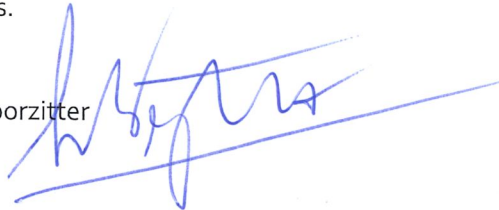
9

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

- Wiebe Draijer, voorzitter van de Raad van Bestuur van de Rabobank
- Harm Edens, programmamaker voor televisie en radio
- Sjoerd Eisma, voormalig advocaat, verbonden aan het kantoor DeBrauw
- Eran Habets, Managing Director ABN AMRO MeesPierson van Instituten & Charitas en lid van het ABN AMRO MeesPierson Management Team
- Anthony van der Heijden, voormalig directeur Nederlandse ING-bank in Roemenië
- Jan Pas, advocaat en partner bij HBN Law
- Maarten Schellingerhout, rentmeester-directeur van De Sint Nicolai Broederschap (1352), de Dullertsstichting (1882) en het Burger en Nieuwe Weeshuis (1560)
- Michiel van Schooten, advocaat en partner bij Lexence N.V.
- Jan Karel van der Staay, voormalig general counsel / Chief Legal Officer bij AkzoNobel
- Hanneke Stegeman, werkt als communicatie-adviseur en organisator van groene evenementen op de Veluwe.
- René Verhulst, burgemeester van Ede

De ambassadeurs van het Helene Kröller-Müller Fonds zijn actief betrokken bij de werving van boekers en partners.

Willem Bijleveld, voorzitter
28 juni 2019

M MAZARS

- 2 JULI 2019

10

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Balans per 31 december

(na resultaatbestemming)

	2018 EUR	2017 EUR
Activa		
Vorderingen	317.767	320.804
Liquide middelen	1.583.981	1.162.676
Totale vlottende activa	<u>1.901.748</u>	<u>1.483.480</u>
TOTALE ACTIVA	<u>1.901.748</u>	<u>1.483.480</u>

	2018 EUR	2017 EUR
Passiva		
Reserves		
Algemene reserve	40.558	41.846
Bestemmingsreserves	251.198	255.482
	<u>291.756</u>	<u>297.328</u>
Fondsen		
Bestemmingsfondsen	874.107	886.246
Totale Eigen Vermogen	<u>1.165.863</u>	<u>1.183.574</u>
Kortlopende schulden	735.885	299.906
TOTALE PASSIVA	<u>1.901.748</u>	<u>1.483.480</u>

M MAZARS

- 2 JULI 2019 11

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Staat van baten en lasten

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Baten			
Baten van loterijorganisaties	1.037.439	1.000.000	1.037.007
Baten van particulieren	242.808	250.000	321.450
Baten van bedrijven	15.000	–	–
Overige baten	290	–	270
Totale baten	1.295.537	1.250.000	1.358.727
Lasten			
Besteding aan doelstelling BankGiro Loterij	1.049.578	–	153.000
Besteding aan doelstelling boekersgelden	247.000	–	260.000
Kosten beheer en acquisitie	16.670	25.000	11.716
Totale lasten	1.313.248	25.000	424.716
Resultaat	-17.711	1.225.000	934.011

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Resultaatbestemming			
Mutatie Bestemmingsreserves			
Onttrekking c.q. dotatie aan Bestemmingsreserve Kröller-Müller Museum	-4.284	225.000	52.228
Mutatie Bestemmingsfondsen			
Onttrekking c.q. dotatie aan Bestemmingsfonds Kröller-Müller Museum	-12.139	1.000.000	884.007
Onttrekking aan Algemene reserve	-1.288	–	-2.224
Totaal resultaatbestemming	-17.711	1.225.000	934.011

M MAZARS

- 2 JULI 2019 12

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Toelichting behorende tot de Jaarrekening 2018

Algemeen

Deze Jaarrekening heeft betrekking op de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds. De Stichting heeft ten doel het verlenen van materiële ondersteuning aan het Kröller-Müller Museum te Otterlo op gebieden die niet uit de normale exploitatie van dit museum bekostigd kunnen worden, zoals aankopen ten behoeve van uitbreiding van de collectie, bijzondere restauraties en bijzondere tentoonstellingen, (kunst)historisch onderzoek, publicaties en educatieve projecten. Staat ingeschreven bij KvK onder nummer 09167113.

De Jaarrekening 2018 van de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds is opvraagbaar. Bij de Jaarrekening 2018 van de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds is een goedkeurende controleverklaring verstrekt.

Schattingen bij toepassing van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling

De opstelling van de Jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Er zijn geen waarderingsgrondslagen naar de mening van de directie die kritisch zijn ten aanzien van schattingen en veronderstellingen voor het weergeven van de financiële positie.

Waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen

Bij het opstellen van de Jaarrekening is de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen (RJ 650) en de andere stellige uitspraken uit de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. Dit heeft tot gevolg dat het Eigen Vermogen wordt onderverdeeld in een vrij besteedbaar deel (Algemene reserve) en een deel waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is toegekend door een derde (Bestemmingsfonds) dan wel door het bestuur (Bestemmingsreserve). De mutaties op de Bestemmingsfondsen en de Bestemmingsreserves worden middels resultaatbestemming verwerkt in de Jaarrekening.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs is gelijk aan de nominale waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarden.

M **MAZARS**

- 2 JULI 2019

13

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het gedeelte van het eigen vermogen waartoe de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsfondsen

Het gedeelte van het eigen vermogen welke wordt afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door derden.

Bestemmingsreserves

Het gedeelte van het eigen vermogen welke wordt afgezonderd omdat daaraan een beperktere bestedingsmogelijkheid is gegeven door het Bestuur.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Staat van baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben.

M MAZARS

- 2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Toelichting op de balans per 31 december

Vorderingen

De vorderingen bestaan uit:

	2018	2017
	EUR	EUR
Nog te ontvangen rente	154	134
Bijdrage boekers	-	2.000
Vordering op BankGiro Loterij uit hoofde van toegekende jaarbijdrage	317.613	318.670
Stand per 31 december	317.767	320.804

Liquide middelen

	2018	2017
	EUR	EUR
ING Bank	781.085	611.594
ABN Amro bank	802.896	551.082
	1.583.981	1.162.676

Eigen vermogen

Algemene reserve

	2018	2017
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	41.846	44.070
Resultaatbestemming	-1.288	-2.224
Stand per 31 december	40.558	41.846

Op basis van de risicoanalyse is er voor de stichting geen aanleiding om een continuïteitsreserve te vormen.

Bestemmingreserve

Hieronder wordt de resultaatbestemming weergegeven inzake onbestede boekersgelden die niet door derden zijn geormerkt.

Kröller-Müller Museum

	2018	2017
	EUR	EUR
Stand per 1 januari	255.482	203.254
Resultaatbestemming onbestede boekersgelden	-4.284	52.228
Stand per 31 december	251.198	255.482

 MAZARS

-2 JULI 2019

Mazars N.V.
Gewaardeerd
voor identificatiedoeleinden

Bestemmingsfonds

Hieronder worden de resultaatbestemmingen weergegeven van de door derden geormerkte bijdragen.

Kröller-Müller Museum

	2018 EUR	2017 EUR
Stand per 1 januari	886.246	2.239
Ontvangen bijdragen BankGiro Loterij	1.037.439	1.037.007
Bestedingen	- 1.049.578	- 153.000
Per saldo	- 12.139	884.007
Stand per 31 december	874.107	886.246

Kortlopende schulden

De schulden bestaan uit:

	2018 EUR	2017 EUR
Vooruit ontvangen boekersgelden	37.000	30.000
Vooruit ontvangen bijdrage onderzoek en restauratieproject	100.000	100.000
Rekeningcourant Kröller-Müller Museum	218.159	2.086
Aankoop Marien Schouten, <i>Green Room / Vault</i>	45.000	-
Aankoop James Lee Byars, <i>The path of luck</i>	137.882	-
Bijdrage herinrichting aula	46.729	46.729
Bijdrage reconstructie Tom Claassen, <i>Rocky Lumps</i>	50.000	-
Bijdrage Tegelmuseum Helene Kröller-Müller Kamer	25.000	-
Bijdrage restauratie Piet Mondriaan, <i>Boerderij in Duivendrecht bij avond</i>	10.000	-
Bijdrage restauratie Claude Monet, <i>Portret van mej. Guurtje van de Stadt</i>	-	10.000
Bijdrage tentoonstelling Odilon Redon. <i>La littérature et la musique</i>	-	100.000
Bijdrage tentoonstelling <i>Het begin van een nieuwe wereld</i>	60.000	-
Bijdrage stoer kunstboek	-	4.000
Accountantskosten	4.840	4.840
Bestuurskosten	1.257	2.233
Bankkosten	18	18
	735.885	299.906

M MAZARS

- 2 JULI 2019¹⁶

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Rechten

BankGiro Loterij

Door de BankGiro Loterij zijn gelden toegekend aan de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds. Op basis van de huidige toekenning is voor het jaar 2019 een bijdrage van € 1.000.000 te verwachten. In 2018 is de samenwerking geëvalueerd en de overeenkomst voor vijf jaar verlengd, tot en met 2023. Medio 2022 staat de volgende evaluatie op de planning.

Verplichtingen

Geen.

Toelichting op de staat van baten en lasten

Baten uit acties derden

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Toegekende bijdrage BankGiro Loterij	1.037.439	1.000.000	1.037.007
	<u>1.037.439</u>	<u>1.000.000</u>	<u>1.037.007</u>

Baten uit eigen fondsenwerving

Deze zijn als volgt te specificeren:

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Baten particulieren	242.808	225.000	196.450
Baten bedrijfsleven	15.000	15.000	115.000
Baten vermogensfondsen	–	10.000	10.000
	<u>257.808</u>	<u>250.000</u>	<u>321.450</u>

Overige baten

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Rentebaten	290	–	270
	<u>290</u>	<u>–</u>	<u>270</u>

M MAZARS

– 2 JULI 2019 18

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Bestedingen aan doelstelling

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Bijdrage aan de Stichting Kröller-Müller Museum met BankGiro Loterijgelden ten behoeve van:			
- Kunstaankopen	1.049.578	-	153.000
- Tentoonstellingen	-	-	-
	<u>1.049.578</u>	<u>-</u>	<u>153.000</u>

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Bijdrage aan Stichting Kröller-Müller Museum met boekersgelden ten behoeve van:			
Tentoonstellingen			
- Arp. <i>The Poetry of Forms</i>	-	-	30.000
- Odilon Redon. <i>La littérature et la musique</i>	15.000	-	100.000
- Tegelmuseum, Helene Kröller-Müller Kamer	25.000	-	-
- <i>Het begin van een nieuwe wereld</i>	60.000	-	-
Restauratie			
- Jean Dubuffet, <i>Jardin d'email</i>	87.000	-	-
- Piet Mondriaan, <i>Boerderij in Duivendrecht bij avond</i>	10.000	-	-
- Tom Claassen, <i>Rocky Lumps</i>	50.000	-	-
- Claude Monet, <i>Portret van mej. Guurtje van de Stadt</i>	-	-	10.000
- Isaac Israels, <i>Mata Hari</i>	-	-	5.000
- Onderzoek en restauratie	-	-	100.000
- Herinrichting aula	-	-	5.000
Educatie			
- Voorstelling Julika Marijn, <i>Uit verdriet geboren</i>	-	-	10.000
	<u>247.000</u>	<u>-</u>	<u>260.000</u>

Lasten

	2018 EUR	Begroting EUR	2017 EUR
Kantoor- en accountantskosten	6.255	5.000	4.840
Acquisitiekosten	8.818	17.750	4.388
Vacatiegelden bestuur	1.330	2.000	2.233
Bankkosten	267	250	255
	<u>16.670</u>	<u>25.000</u>	<u>11.716</u>

Gemiddeld aantal werknemers

Stichting Helene Kröller-Müller Fonds heeft geen werknemers in dienst.

Verschillen analyse realisatie en begroting 2018

In de begroting waren de bestedingen aan kunstaankopen en ondersteuning tentoonstellingskosten van Stichting Kröller-Müller Museum, die worden vergoed door de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds, niet opgenomen.

Deze bestedingen bedroegen in 2018 € 1.049.578 (2017: € 153.000)

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden welke op invloed zijn op de jaarrekening 2018.

M MAZARS

- 2 JULI 2019 20

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Bezoldiging bestuurders

De bestuursleden ontvangen geen bezoldiging maar een vakantievergoeding en reiskosten van de Stichting, dit met uitzondering van bestuursleden die werkzaam zijn bij de Stichting Kröller-Müller Museum.

Het bestuur

De heer W. Bijleveld

Mevrouw I. Hübner

De heer M.B. van Wijk

Mevrouw L.M.B. Musterd

Mevrouw E.J.H. Pelsers

Mevrouw M.A. Goslings

Otterlo, 28 juni 2019

M MAZARS

- 2 JULI 2019 21

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Overige gegevens

M MAZARS

- 2 JULI 2019 22

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van Stichting Helene Kröller-Müller Fonds.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARRAPPORT OPGENOMEN JAARREKENING 2018

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Helene Kröller-Müller Fonds te Otterlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Helene Kröller-Müller Fonds per 31 december 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de winst-en-verliesrekening over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige gegevens.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Helene Kröller-Müller Fonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags-en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARRAPPORT OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekeningen en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag;
- Overige gegevens; en
- Bijlage: aankoopondersteuning.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Apeldoorn, 2 juli 2019

MAZARS N.V.

w.g.

drs. J. van der Lelie RA

BIJLAGE

Aankoopondersteuningen 2007

Jan Dibbets, *13 takkenbossen met neontak*, 1967, variabele afmetingen, neon, ijzer en takkenbossen, geregistreerd onder inventarisnummer KM 125.551, voor een bedrag van € 130.000.

On Kawara, *Twin Paintings of MAY 30, 1997*, 1997, liquitex op doek, in kartonnen dozen met krantenknipsels, 2 delen, 25,5 x 30 x 4,2 cm per stuk, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.229, voor een bedrag van € 145.000.

herman de vries, *mesa*, 1997-2007, afmetingen variabel, 44 delen, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.260, voor een bedrag van € 43.000.

herman de vries, *from earth*, 2007, aarduitwrijvingen op papier, 102 x 204 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.258, voor een bedrag van € 34.200.

Andreas Rimkus, *EuropaHammer*, 2003, gesmeed ijzer, 90 x 320 x 120 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.296, voor een bedrag van € 150.000.

Gerard Byrne, *1984 and beyond*, 2005-2006, installatie met 3 single channel video's en 20 zwart-wit foto's, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.301, voor een bedrag van € 51.000.

Aankoopondersteuningen 2008

Fernand Léger, twee gouaches op papier uit 1925, 40,5 x 16 cm en 43 x 17 cm, geregistreerd onder inventarisnummers KM 131.400 en KM 131.401, voor een bedrag van GBP 116.825.

Thomas Struth, *Paradise 27, Peru*, 2005, 171,5 x 225 cm, foto, c-print mounted on plexiglas, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.404, voor een bedrag van € 72.000.

Simon Starling, *Trinidad Tree House*, 2001, tiendelig, 79 x 97,5 cm per stuk, foto's, c-type prints, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.417, voor een bedrag van GBP 25.000.

Jeff Wall, *Cold Storage*, 2007, 269,9 x 330,2 cm, foto, ontwikkel gelatine zilverdruk, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.403, voor een bedrag van € 360.000 (waarvan € 90.000 gefinancierd door de Vereniging Rembrandt)

Jan Toorop, *Bonensnijder*, 1905, 37,3 x 61,5 cm, zwart krijt, potlood en pastel op papier, geregistreerd onder inventarisnummers KM 131.381 en *Aardappels rapen*, 1907, 47,2 x 62,5 cm, zwart krijt, potlood en pastel op papier, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.382, voor een bedrag van € 210.000 voor beide werken

(vervolg aankoopondersteuningen 2008)

Robert Smithson, *The Cryosphere*, 1966, 6 delig 44 x 42 x 14,6 cm per stuk, staal, beschilderd en deels verchromd, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.427, voor een bedrag van € 464.011.

Ana Maria Tavares, *Secrets of the waters*, 2008, vijfdelig, 200 x 6 cm per stuk, graniet en roestvrij staal, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.441, *The Wish-ribbon net*, 2008, 900 x 400 x 50 cm, polypropyleen net, linten en aluminium, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.442 en *Chrystal Waters*, 2008, 185 x 24 cm gekleurd mat, helder en spiegelen perspex, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.443, voor een bedrag van € 183.443 voor deze drie kunstwerken.

Aankoopondersteuningen 2009

Christiaan Bastiaans, *Club Mama Gemütlich*, 2009, 35 mm film overgezet op HD, kleur, geluid
Speelduur: 28 minuten, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.558, voor een bedrag van € 32.000.

Constantin Brancusi, *Vrouwenkop*, circa 1909-1920, potlood op papier, 45,5 x 34 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.519, voor een bedrag van € 33.019.

Gerard Byrne, *A country road. A tree. Evening. Towards Kinarla Lough, Drumskew, outside Enniskillen, County Fermanagh*, 2007, C-Type photograph, 87 x 109 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.545.

Gerard Byrne, *A country road. A tree. Evening. The turn in the road at Pine Valley, on the way up to Glencullen*, 2008, C-Type photograph, 87 x 109 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.546

Gerard Byrne, *LN 1801*, 2001 en verder, fibre print, 46 x 56 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.548

Gerard Byrne, *'one year, five months, two weeks and five days ago'*, 2007, Silver Gelatin photographic print, 124 x 159 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.54, voor een bedrag van € 50.000 voor deze vier werken.

Ger van Elk, *La Pièce*, 1971, beschilderd blokje beukenhout op fluwelen kussen, 1,55 x 7,15 x 9 cm (blokje hout), geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.538, voor een bedrag van € 175.000.

Jan Terwey, *Boom in landschap*, 1913, olieverf op doek, 80 x 60 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.549, voor een bedrag van € 12.500.

M MAZARS

- 2 JULI 2019₂₇

Mazars N.V.
Gedaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Aankoopondersteuningen 2010

Cai Guo Qiang, *Inopportune: Stage Two*, 2004, papier-mache, gips, fiberglass, kunsthars en beschilderde huid, koper, bamboe, veren, styrofoam, hout, doek en acrylverf, variabele afmetingen, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.570, voor een bedrag van € 586.227.

Jan Fabre, *Hoofdstuk II*, 2010, was, 115 x 31 x 118 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.888, voor een bedrag van € 80.000.

Jan Fabre, *Hoofdstuk XIV*, 2010, brons, 107 x 109 x 48 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.889, voor een bedrag van € 60.000.

Gilbert & George, *The Paintings (with Us in the Nature)*, 1971, olieverf op doek, zes triptieken, ieder 230 x 680 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.609, voor een bedrag van € 587.889.

Gilbert & George, *Metaljack*, 2008, foto's, 35-delig, opgesteld 317 x 528 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.793, voor een bedrag van € 146.032.

Ad Reinhardt, *Ultimate Painting No.39*, 1960, olieverf op doek, 152,4 x 152,4 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.885, voor een bedrag van € 330.000.

Aankoopondersteuningen 2011

Armando, *Melancholie*, 2006, brons, 207 x 155 x 70 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 131.897, voor een bedrag van € 85.000.

Willie Doherty, *Strategy: Sever/Isolate*, 1989, zwart-wit foto's, tekst, 2-delig, ieder 122 x 183 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.945, voor een bedrag van € 24.511.

Willie Doherty, *No visible signs*, 1997, kleurenfoto, 122 x 183 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.946, voor een bedrag van € 13.500.

Willie Doherty, *Out of body (III), decomposed*, 2010, kleurenfoto, 110 x 137 x 4 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.845.

Willie Doherty, *Out of body (VIII), oblivion*, 2010, kleurenfoto, 110 x 137 x 4 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.846, voor een bedrag van € 20.181 voor deze twee werken.

Willie Doherty, *Ancient ground*, 2011, high-definition video: color and sound, speelduur: acht minuten, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.866, voor een bedrag van € 45.000.

Jan Fabre, *Uil (uit de serie Hé wat een plezierige zottigheid)*
Bic ballpoint inkt op Murano glas, h. 42,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.993, voor een bedrag van € 15.600.

Jan Fabre, *Spinnekoppenpoten*, 1979
Bic ballpoint pen on book pages, 12-delig, ieder 22 x 15 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.994, voor een bedrag van € 26.000.

M MAZARS

- 2 JULI 2019 28

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

(vervolg aankoopondersteuning 2011)

Jan Fabre, *8mm Films (1-16) overgezet op dvd*, 1980 – 1982, DVD's, 19-delig, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.001.

Jan Fabre, *Twee wandelende bladeren*, 1989, ballpoint op papier, wandelende bladeren 205 x 150 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.954.

Jan Fabre, *Hamer en aambeeld (breintekening)*, 2009, potlood, kleurpotlood op fotopapier, 30,5 x 20,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.949.

Jan Fabre, *The brainleg and the football (breintekening)*, 2009, potlood, kleurpotlood op fotopapier, 30,5 x 20,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.950.

Jan Fabre, *The feet are thinking, the brain moves (breintekening)*, 2009, potlood, kleurpotlood op fotopapier, 30,5 x 20,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.951.

Jan Fabre, *The male and the female fountain (breintekening)*, 2009, potlood, kleurpotlood op fotopapier, 30,5 x 20,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.952.

Jan Fabre, *My dictorial land (breintekening)*, 2009, potlood, kleurpotlood op fotopapier, 30,5 x 20,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.953.

Jan Fabre, *Hoofdstuk XVIII*, 2010, brons, 51 x 32 x 31 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.961.

Jan Fabre, *Hoofdstuk I*, 2010, brons, 44 x 25 x 35 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.955.

Jan Fabre, *Hoofdstuk II*, 2010, brons, 115 x 31 x 118 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.956.

Jan Fabre, *Hoofdstuk III*, 2010, brons, 66 x 33 x 35 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.957.

Jan Fabre, *Hoofdstuk IX*, 2010, brons, 78 x 29 x 74 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.958.

Jan Fabre, *Hoofdstuk XV*, 2010, brons, 82 x 48 x 30 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.959.

Jan Fabre, *Hoofdstuk XVII*, 2010, brons, 100 x 25 x 26 cm, bijbehorend voetstuk: 8 x 40 x 40 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.960.

Jan Fabre, *Brain with wooden cross & bones*, 2011, silicone, silicone verf, hout, menselijk been 32 x 25 x 42,3 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.948, voor een bedrag van € 450.000 voor deze groep van vijftien werken.

M MAZARS

- 2 JULI 2019

29

Mazars N.V.
Gewaamerkt
voor identificatiedoeleinden

Aankoopondersteuningen 2012

Shoichi Ida, *Portfolio (Five images) - Surface is the Between - Between Vertical and Horizon - "Descended Blue Nos. 1-5"*, 1982, ets op papier, vijfdelig, ieder: 76,5 x 56,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.977.

Shoichi Ida, *Garden Project - 'Meaning of Stone Garden - Sinking Garden and Ascending Stones No. 62'*, 1988-1998, keramiek, ijzer, was, 30 x 80 x 80 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.976.

Shoichi Ida,

Penetration/evaporation no. 1, 2002, papier, inkt, 5,5 x 33 x 24 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.969.

Penetration/evaporation no. 2, 2002, papier, inkt, 6 x 33 x 24 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.970.

Penetration/evaporation no. 3, 2002, papier, inkt, 4 x 35 x 28,5 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.971.

Penetration/evaporation no. 4, 2002, papier, inkt, 5,5 x 24 x 33 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.972.

Penetration/evaporation no. 5, 2002, papier, inkt, 4,5 x 33 x 24 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.973.

Penetration/evaporation no. 6, 2002, papier, inkt, 5 x 24 x 33 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.974.

Penetration/evaporation no. 7, 2002, papier, inkt, 6 x 33 x 24 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 132.975.

Voor een bedrag van € 59.850 voor deze groep van negen werken.

Vilmos Huszár, *Vincent*, 1915, caseïne verf op cementplaat, 81,9 x 61.3 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.003, voor een bedrag van € 131.459.

Aankoopondersteuningen 2013

Giacomo Balla, *Forme rumore di motocicletta*, 1913-1914, olieverf en gouache op papier, 73 x 101 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.593, voor een bedrag van € 1.650.000.

Adam Colton, *Back to the bone*, 1999, glasvezel en polyester op polyurethaanschuim, 140 x 200 x 140 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.857, voor een bedrag van € 33.000.

Pjotr Müller, *Tempeltje van het dagelijks leven*, 1986, graniet en hout, 215 x 270 x 370 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.905, voor een bedrag van € 60.000.

Marien Schouten, *Grote groene kop*, 1989, keramiek, 150 x 120 x 100 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.590, voor een bedrag van € 66.038.

Christiaan Bastiaans, *Specimens Slide*, 2012, film, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.855, voor een bedrag van € 39.500.

M MAZARS

- 2 JULI 2019³⁰

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Aankoopondersteuningen 2014

Ewerdt Hilgemann, *Cube*, 2014, implosie van kubus, 200 x 200 x 200 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.929, voor een bedrag van € 94.340.

Roni Horn, *Opposite of White, v. 2 (Large)*, 2006 - 2007, massief gegoten zwart en kleurloos glas twee delen, elk 50,8 x Ø 142 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.928, voor een bedrag van € 668.449.

Richard Long, *Untitled*, 2013, modder op papier, 120 x 80 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.922, voor een bedrag van € 22.620.

Richard Long, *Untitled*, 2013, modder op papier, 120 x 80 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.923, voor een bedrag van € 22.620.

Hamish Fulton

Slides-Scotland, *Slides-Scotland Journey*, 1971, Kodak S carousel en tweeënzeventig dia's geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.914, voor een bedrag van € 150.000.

Ger van Elk, *Birds flying Henri Cross*, 2007-2006, videospeler, lcd-scherm, in passe-partout in eikenhouten lijst, 70 x 88 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.941, voor een bedrag van € 34.000.

Ger van Elk, *Birds over Seurat*, 2004, videospeler, lcd-scherm, in passe-partout in eikenhouten lijst, 70 x 88 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.940, voor een bedrag van € 34.000.

Aankoopondersteuningen 2015

Marien Schouten, *Rots*, 2013, keramiek, 74 x 54 x 44 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.935, voor een bedrag van € 14.400.

Marinus Boezem, *Pisproject*, 1969, zwart-wit foto's, 12-delig, 7,8 x 10,7 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.943, voor een bedrag van € 25.943.

Marinus Boezem, *Zonder titel*, 1969, zwart-wit foto, 139,3 x 104,3 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.942, voor een bedrag van € 17.924.

Marinus Boezem, *Della Scultura & La Luce*, 1985, plastic, papier, hout en metaal, 27 x 25,4 x 27 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.944, voor een bedrag van € 150.000.

Alexander Bogomazov,

Forest Boyarka, 1915, sanguine op papier, 32 x 26 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.968.

Locomotive, 1915, houtskool op papier, 30 x 26cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.969.

Tramway L'ovskaya Street Kiev, 1914, houtskool op papier, 40,2 x 30,2 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.970.

Khreshchatik, 1914, houtskool op papier, 30,2 x 32,3 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.971.

Voor een bedrag van € 250.000 voor deze vier werken.

M MAZARS

- 2 JULI 2019 31

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

(vervolg aankoopondersteuningen 2015)

Armando, *Car Tyres Wall*, 1962, Goodyear autobanden, jute, zwarte verf, variabele afmeting, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.018.

Barrels, 1964, 10 x 200 liter vaten rood en zwart, variabele afmeting, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.019.

Black water, 1964, bassin gevuld met zwartgekleurd water, variabele afmeting, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.020.

Voor een bedrag van € 170.000 voor deze drie werken.

Giacomo Balla, *Paravento con linea di velocità*, 1916-1917, olieverfop 4 doeken, 151 x 126 cm geregistreerd onder inventarisnummer KM 133.986, voor een bedrag van € 718.773.

Aankoopondersteuningen 2016

Leo Vroegindewij, *Zonder titel*, 1986, koper, 82 x 190 x 150 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.036, voor een bedrag van € 15.094.

Leo Vroegindewij, *Zonder titel*, 1986, lood, 62 x 140 x 121 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.037, voor een bedrag van € 15.094.

Pierre Huyghe, *La saison des Fêtes*, 2010-2016, planten / aarde / beton, variabele afmeting, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.038, voor een bedrag van € 318.058.

Pierre Huyghe, *Streamside Day*, 2003, 16 mm film and video transferred to digi-beta, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.065, voor een bedrag van € 280.000.

Alexander Bogomazov, *Herinneringen aan de Kakausus*, 1916, houtskool op papier, 32,1 x 27 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.034, voor een bedrag van € 120.000.

Alexander Bogomazov, *Landschap, Kakausus*, 1916, rood krijt op papier, 35,6 x 29,8 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.035, voor een bedrag van € 90.000.

Bil Woodrow, *Rockswarm*, 2001, brons / steen / bladgoud, 203 x 86 x 120 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.039, voor een bedrag van € 92.773.

Félix Vallotton, *Les Filets, Honfleur*, 1912, Oil on canvas, 73 x 100 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.062, voor een bedrag van € 600.000.

Aankoopondersteuningen 2017

Marinus Boezem, *La Lumiere Cistercienne*, 1985, geëts glas, wit papier, 21 delen, elk 54 x 44 cm, geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.095, voor een bedrag van € 102.000.

Marinus Boezem, *A Volo d'Uccello*, 2010, media-installatie, 11 delen / videofiles, editie 1 van 3 (+1 AP), geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.094, voor een bedrag van € 51.000.

M MAZARS

- 2 JULI 2019 32

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden

Aankoopondersteuningen 2018

Alexander Archipenko, *Geometrisch beeld*, 1914, gips, verf en vernis, 52 × 11,2 × 12,3 cm
geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.099, voor een bedrag van € 163.348.

James Lee Byars, *The path of luck*, 1992, blauw Afrikaans granite, Ø 12,5 cm
geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.105, voor een bedrag van € 137.882.

George Minne, *De geknielde van de fontein*, 1898, marmer, 79,5 × 17,4 × 37
geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.100, voor een bedrag van € 163.348.

Odilon Redon, *Tête de Persée*, circa 1875, olieverf op doek, 54,7 × 45,7 cm
geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.103, voor een bedrag van € 540.000.

Marien Schouten, *Green Room / Vault*, 2016, keramiek, staal en glas
100 x 85 x 95 cm (kop), 500 x 300 cm (glaswand)
geregistreerd onder inventarisnummer KM 134.104, voor een bedrag van € 45.000.

 MAZARS

- 2 JULI 2019 33

Mazars N.V.
Gewaarmerkt
voor identificatiedoeleinden